

16.11.2022

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Ohessa Itä-Suomen yliopiston apteekin lausunto Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle, koskien hallituksen esitystä 245/2022. Lausunnon antaminen on sovittu puhelimitse 14.11.2022 klo 13:40 (valiokuntaneuvos Harri Sintonen – apteekkari Jouko Savolainen).

Hallituksen esityksen tavoitteena on rahoittaa ympärivuorokautisen hoivan hoitajamitoituksen nostamista leikkaamalla apteekkien lääkemyynistä saamaa katetta. Itä-Suomen yliopiston apteekki on lausunut hallituksen esityksestä laajasti sekä elokuussa että lokakuussa. Tässä lausunnossa nostamme valiokunnalle esiin ainoastaan esityksen erityisen ongelmalliset kohdat.

- Hallituksen esitys 245/2022 on kasvattamassa apteekkien velvollisuuksia, mm. inhaloitavat valmisteet ja biosimilaarien apteekkivaihto. Samaan aikaan hallitus leikkaa apteekkien resursseja merkittävästi.
- Nykyinen hallituksen esitys on ministeriön kesällä esittämää luonnosta parempi, sillä se osin huomioi lääketaksan ja apteekkiveron riippuvuutta toisistaan ja kalliisiin lääkkeisiin liittyvän negatiivisen myyntikatteen ongelmaa. Kuitenkin edelleen kalliiden lääkkeiden toimittaminen on osalle apteekkeja tappiollista.
- Hallituksen esitys yhdistettynä progressiiviseen apteekkiveroon pahentaa entisestään isojen, paljon kalliita lääkkeitä myyvien apteekkien lääkemyynin tappiollisuutta. Pienet apteekit eivät maksa apteekkiveroa lainkaan, suurimmat apteekit maksavat 11,2 % apteekkiveroa liikevaihdostaan. Apteekkiverosta on viimeisinä vuosina muodostunut rankaiseva vero, joka on johtanut siihen, että suurimmat (merkittävästi kalliita lääkkeitä myyvät) apteekit joutuvat tekemään lakisääteisen tehtävänsä tappiolla. **Tietävästi missään muussa Euroopan maassa eivät lait ja asetukset pakota osaa toimijoista tekemään lakisääteisen tehtävänsä tappiolla.**
- Kalliiden lääkkeiden jakelun on todettu keskittyvän vain osalle apteekkeista, mikä aiheuttaa lisää epätasa-arvoisuutta liiketoiminnan edellytyksissä (Saastamoinen ym. 2021, VN TEAS-hanke, luku 5).
- Pidämme ongelmallisena sitä, ettei hallitus katso pienen negatiivisen- tai nolla-myyntikatteen olevan ongelma. Ison osan lääkemyynistä ollessa nolla-katteellista, ei muulla myynnillä enää pystytä kattamaan lääkemyynistä aiheutuvia henkilöstö-, vuokra-, ICT-, ja Kela-kuluja, vaan koko lääkemyynti kääntyy tappiolliseksi.
- Apteekkiveron kerääminen muusta kuin lääkemyynistä aiheuttaa neutraliteettihäiriön markkinalla; **Kilpailuvirasto lausui näin jo kymmenen vuotta sitten (Kilpailuviraston selvityksiä 2/2012), mutta tästä huolimatta asiaa ei ole saatu korjattua hallituksen esityksessä.**
- Mikäli lainsäädäntöön halutaan tarkentaa antolaitteisiin liittyvää neuvontaa, se tulisi ehdottomasti tehdä kaikkien lääkevalmisteiden antolaitteita koskevaksi, eikä rajata astman ja keuhkoastumataudin antolaitteisiin. Antolaitteiden käytön opastus sisältyy jo nykyisellään apteekkien lääkeneuvontavelvoitteeseen (lääkelaki 57 §). Läkeneuvonnan – ja laiteneuvonnan, mikäli lääkevalmisteen käyttöön liittyy antolaitte – täytyy toteutua yhtä laadukkaasti ja laajasti riippumatta siitä, mistä lääkevalmisteesta tai sairausryhmästä on kyse.
- **Apteekkiverosta on muodostunut viimeisinä vuosina kilpailua vääristävä vero, jossa on syrjiviä, ja EU-lainsäädännön vastaisia piirteitä. Apteekkitalouden rakenteen kehittämistä on jatkettava siten, etteivät lait ja asetukset pakota osaa toimijoista tekemään lakisääteistä tehtäväänsä tappiolla.** Apteekkiluvassa on kyse yhteiskunnan antamasta velvollisuudesta turvata alueen lääkkeiden saatavuus sekä oikea ja turvallinen käyttö.
- Apteekkitalouden rakenteen kehittämistä ja uudistamista tulisikin jatkaa STM:n julkaiseman virkamiesmuistion mukaisesti (STM 5/2019) - ja onkin ilo todeta, että hallitus käynnistää apteekkitalouden kokonaisuudistuksen työn jatkamiseksi (HE s. 29). Uudistuksessa on syytä huomioida, että toteutettavilla muutoksilla kannustetaan apteekkiliiketoiminnan kehittämistä rationaalista lääkehoitoa tukeviin palveluihin, eikä esimerkiksi vapaan kaupan tuotteiden lisämyyntiin.

Kunnioitavasti,

Jouko Savolainen

Apteekkari, Itä-Suomen yliopiston apteekki